

40 jarig jubileum
1981-2021

NKTZWAM

IVN IJssel en Gouwe
nummer 128
juli 2021

Colofon

De Inktzwam 2021 – 1
Contactblad IVN
Afdeling IJssel en Gouwe

Redactie

Maps van Popering
Kitty van Wijnbergen

Emailadres

redactie@ivn-
ijsselengouwe.nl

Ledenadministratie

p.bolsterlee@gmail.com

Website

[https://ivn.nl/afdeling/ijssel-
en-gouwe](https://ivn.nl/afdeling/ijssel-en-gouwe)

Twitter

Twitter.com/IVN_IJsselenG

KvK: 40465366

ANBI - RSINnr: 804440694

Betalingen/donaties via de

Triodos-bank

IBAN-nummer:

NL34 TRIO 0390 1459 39

t.n.v. penningmeester IVN te
Gouda.

Algemene informatie

IVN (Instituut Voor Natuureducatie en duurzaamheid) is een landelijke organisatie met ongeveer 170 onderafdelingen, waarbij ruim twintigduizend vrijwilligers zich lokaal inzetten om jong en oud bij de natuur te betrekken. Het IVN wil de mensen de natuur van dichtbij laten beleven – op school, in een natuurgebied of in hun eigen buurt.

Voor de regio Gouda, Vlist, Reeuwijk en Bodegraven zetten de vrijwilligers zich daarvoor in door het organiseren van bv wandelingen, cursussen, excursies en lezingen en kinderactiviteiten.

Als u ons werk wilt steunen kunt u kunt lid worden voor € 24,00 per jaar en u ontvangt dan de Inktzwam (2x per jaar) en circa 10 per jaar onze digitale nieuwsbrief. Daarnaast ontvangt u het landelijke blad “Mens en Natuur” (4x per jaar). U kunt u aanmelden via de website.

© Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de auteur, fotograaf of tekenaar gepubliceerd worden

Kopij vóór

20 okt 2021

Inhoudsopgave

OPROEP JUBILEUMFEEST	3
Vacatures	3
Van de Redactie.....	4
Van de bestuurstafel	5
Even voorstellen.....	6
Mijmering: Torenwaluw	6
In het Zonnetje: Ton van Rossum	8
DANK DANK DANK	10
Negen nieuwe natuurgidsen	11
Grote karekiet.....	12
Kraam en winkel.....	13
Natuuractiviteiten	14
Kinderen	16
Vrijwillig Landschaps Beheer - VLB	17
VLB – 2021.....	22
Puzzel.....	23

OPROEP JUBILEUMFEEST

In september willen we voor de leden een feest organiseren, mits corona geen roet in het eten gooit. Hiervoor heeft de penningmeester budget vrijgemaakt. Er zijn mensen die hand- en spandiensten willen leveren, maar we hebben geen organisator. Lijkt het je leuk om hieraan bij te dragen, meldt dit dan via: info@ivn-ijsselegouwe.nl

Vacatures

In een vereniging als de onze is er altijd plaats voor nieuwe vrijwilligers op allerlei gebied. Zo zoeken we: een nieuwe voorzitter, bestuursleden, een activiteiten-coördinator, een medewerker Inktzwam, mensen voor het bemensen van een kraam, iemand die ons jubileumfeest samen met anderen wil organiseren. Maar ook als je andere werkzaamheden voor ons wil doen, ben je van harte welkom. Neem vooral contact met ons op, als je op een of andere manier iets wil bijdragen, via info@ivn-ijsselegouwe.nl

Van de Redactie

Voor u ligt de eerste Inktzwam van 2021. Zoals u weet verschijnen er met ingang van dit jaar nog maar 2 per jaar.

Dit is een Inktzwam, waarin we een paar herinneringen ophalen aan 40 jaar IVN IJssel en Gouwe. Stukjes tekst, oude foto's, tekeningen.

Vele activiteiten en werkgroepen zijn er geweest. Teveel om in dit korte bestek te kunnen noemen. Jubilea werden uitgebreid gevierd (zie foto's). Zo werd er bijvoorbeeld ter gelegenheid van ons 10-jarig bestaan een notenboom geplaatst bij het streekmuseum, dat zich toen nog aan de Oudeweg 1 in Reeuwijk bevond.

DONDERDAG 4 APRIL 1991

★ IVN-voorzitter Coen Bootsma plant, geholpen door de jeugdleden Niels en Iris de Hoog, een notenboom. (Foto: Cock Karssen).

Jarige IVN plant een notenboom

Van de bestuurstafel

Eric van der Brugge

Het zal even wennen zijn. Op deze plek stond jarenlang een stuk van Ton van Rossum over de ontwikkelingen binnen het bestuur. Ton is tijdens de afgelopen ALV om gezondheidsredenen afgetreden als voorzitter. Niet alleen zijn bijdrage aan de Inktzwam zal gaan opvallen. Ook zijn inzet en enthousiasme die veelvuldig zorgden voor uitbreiding van onze activiteiten en inbreng van het IVN-standpunt in verschillende natuurontwikkelingsplannen zullen gemist gaan worden! Gelukkig blijft Ton wel actief lid van ons IVN, dus je kunt hem nog in het wild tegenkomen.

Op dit moment is de functie van voorzitter helaas nog niet vervuld. Het bestuur is daarom naarstig op zoek naar een kandidaat. Geïnteresseerden kunnen zich nog steeds melden via info@ivn-ijsselengouwe.nl.

Gelukkig is het bestuur, na het aftreden van Kitty van Wijnbergen in 2020, inmiddels wel versterkt met een nieuw lid. Ysbrand Swart is tijdens de afgelopen ALV toegetreden. Verderop in deze Inktzwam stelt hij zich voor.

Door de coronamaatregelen zijn er ook in de eerste maanden van dit jaar geen publieksactiviteiten gehouden. Gelukkig lijkt er meer ruimte te komen. Mogelijk worden na de zomer de eerste excursies weer gehouden. Achter de schermen is het bestuur, veelal samen met het KNNV, betrokken bij de inrichting van verschillende gebieden in Gouda, zoals de Oostpolder en de Goudse hout. Hierover in een volgende Inktzwam meer.

2021 is voor het IVN IJssel en Gouwe een jubileumjaar. De vereniging werd in 1981 opgericht. Een groot deel van deze Inktzwam staat dan ook in het teken van ons 40-jarig jubileum. Het bestuur heeft het voornemen om later dit jaar een feest voor alle leden te geven. We zijn hiervoor nog **op zoek naar leden die dit feest willen organiseren**. Lijkt het je leuk om hieraan bij te dragen, meldt dit dan via info@ivn-ijsselengouwe.nl.

Tot slot: hopelijk keren we als maatschappij weer snel naar een min of meer normale situatie. Voor ons als IVN betekent dat, dat we onze reguliere activiteiten weer kunnen opstarten. Goed om weer mensen te kunnen enthousiasmeren voor de natuur, maar ook goed om onze onderlinge band weer wat aan te halen!! Tot die tijd wenst het bestuur jullie een mooie zomer!

Even voorstellen

Nieuw Bestuurslid

Mijn naam is Ysbrand Swart, 56 jaar oud. Al sinds mijn vroege jeugd was ik al gefascineerd door de soortenrijkdom in de natuur. Dat was ook de reden dat ik biologie wilde studeren. Dat is gelukt, want ik ben afgestudeerd in 1990 met als specialisatie Plantenecologie en Evolutiebiologie.

Maar een baan zoeken toen in de biologie was niet mogelijk, dus ben ik via een baan als databankbeheerder bij een medische uitgeverij als autodidact projectleider ICT bij verschillende bedrijven werkzaam geweest.

Daarnaast had fotografie mijn interesse. Na enige jaren heb ik het aangedurfd om een deeltijdopleiding aan de kunstacademie fotografie en film te volgen. Ook dat heb ik afgerond. Het fotograferen en filmen heb ik na de kunstacademieopleiding een paar jaar weinig tot niet gedaan. Uiteindelijk vond ik dat ik weer terug naar mijn roots, lees natuur moest gaan: oude liefde roest niet, zeggen we maar. Daarom heb ik onlangs de natuurgidsopleiding bij het IVN afgerond. Ook ben ik vrijwilliger van Staatsbosbeheer.

In de toekomst denk ik dat ik met mijn kennis van de natuur en de techniek om de natuur in al zijn facetten vast te leggen, een mooie combinatie in handen heb. Om dit niet alleen voor mijzelf te houden, heb ik mij beschikbaar gesteld voor een bestuursfunctie. Mijn rol in het bestuur is om de digitale initiatieven van IVN IJssel en Gouwe te ondersteunen.

Mijmering: Torenzwaluw *)

Ton van Rossum

Het is de tweede helft van april. Dagelijks kijk ik verwachtingsvol maar tevergeefs naar de lucht. Zijn ze er al!

Als ik op 28 april langs de Elfhoevenplas naar Reeuwijk fiets wordt ik opeens rechts ingehaald door 4, 5 exemplaren. Niet zwierend en zwenkend door de lucht, zoals je ze meestal ziet, maar laag over het water strak noordwaarts vliegend. G i e r z w a l u w e n - ze zijn gearriveerd. Later dan vorig jaar, maar dat is ook geen wonder met de aanhoudende noorderwind.

Gierzwaluwen hebben iets magisch. Anders dan alle andere vogels komen ze nooit op de grond, ze zijn altijd aan het vliegen en zo snel dat je ze onmogelijk goed kan observeren. Een keer heb ik er een van dichtbij bekeken. Op een keer kwamen kinderen uit de straat bij mij met de mededeling dat ze een vogel op de straat hadden zien liggen die niet meer kon wegvliegen. Ik er naar toe en tot mijn verbazing zag ik een gierzwaluw op de grond liggen. Ik heb hem of haar in mijn hand gehouden en was verrast door de grootte. Zo'n 30 cm, van vleugeltip tot vleugeltip. En geen zwart verenkleed, maar zwartbruin. Toen ik hem of haar in de lucht gooide vloog hij/zij er vandoor, tot opluchting van de kinderen.

Gierzwaluwen bouwen hun nest op verborgen plaatsen, in muurgaten, onder dakpannen, in kerktorens. Om hun nest te bereiken vliegen ze recht op de toegangsopening af en duiken er in volle vaart in. Ze brengen maar een paar maanden in hun broedgebied door. Het wordt ook wel de 100dagen vogel genoemd, omdat ze van eind april tot begin augustus hier verblijven en dan terug keren naar Afrika. Ze leven van muggen en kleine insecten die ze al vliegend met hun opengesperde snavel opvissen. Omdat ze in zware regenval niet kunnen eten, en ook geen eten voor hun jongen kunnen verzamelen, vliegen gierzwaluwen met de klok mee om lagedrukgebieden heen, soms tot aan Parijs, waarna ze met een volle krop terugkeren naar het nest. Ze verzamelen zich graag in de bewolkte, instabiele lucht achter een lagedrukgebied om zich te goed te doen aan de overvloed aan insecten die ze daar vinden.

Op zomeravonden vliegen gierzwaluwen zwierend door de lucht, ze gieren in groepjes rond daken en torens. Later verzamelen ze zich hoog in de lucht om te gaan slapen. Net als andere vogels kunnen ze één oog dichtdoen en de ene helft van hun hersenen laten slapen, terwijl de andere helft wakker is en het andere oog open. Maar waarschijnlijk slapen gierzwaluwen daarboven ook echt, verzingen ze in een remslaap met hun beide ogen dicht vliegen ze vanzelf, in elk geval korte periode.

In de tweede week van augustus is het luchtruim boven mijn huis ineens leeg, ze zijn er stilletjes tussenuit geknepen. Dat was het weer. Ik zal moeten

wachten tot volgend jaar april. Speurend naar de lucht of de eerste gierzwaluwen zich weer melden.

*) volksnaam voor gierzwaluw

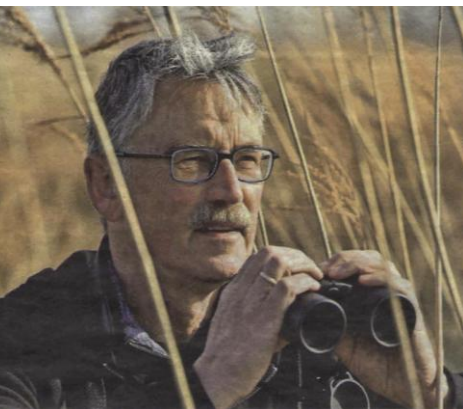
In het Zonnetje: Ton van Rossum

Hoewel geboren in het Limburgse Geleen, woonde Ton vanaf zijn 1ste jaar in Utrecht. Zijn vader trok op zondagmiddag met de kinderen de natuur in en vanaf die tijd geniet Ton ervan om 'Buiten' te zijn.

Hij was 13 jaar toen hij lid werd van 'NaBu' een groep van Jong Utrecht, die iedere zaterdag de natuur rondom Utrecht in trok. De verslagen die hij daarvan maakte, versierd met tekeningen,

krantenknipsels of andere afbeeldingen bewaart hij nog steeds zorgvuldig.

"NaBu" de afkorting van Naar Buiten was een van de afdelingen van de landelijke KJN (Katholieke Jeugdorganisatie voor Natuurstudie) Vanaf 18 jaar kregen de jongeren hun eigen organisatie en bestuur, waarin Ton veel

functies heeft vervuld en organiseerden ze zelf hun excursies. Ton is als voorzitter van het hoofdbestuur van de KJN als 25jarige afgezwaaid, verplicht, want dat was de leeftijd waarop men de jeugdorganisatie verliet. Ton heeft aan deze tijd niet alleen een aantal vrienden overgehouden maar ook zijn vrouw.

Torenvalk getekend door Ton als tiener

Na zijn studie voor Maatschappelijk Werker en Personeelszaken en zijn werkzame leven bij de Spoorwegen kwam Ton in de gelegenheid om met vervroegd pensioen te gaan en heeft

hij zich van zijn 58^e tot zijn 67^e jaar ingezet voor de Stichting Ecokids waarvoor hij niet alleen in Gouda programma's uitvoerde voor de schooljeugd maar ook o.a. in Amsterdam, Rotterdam en Haarlem. In die tijd reisde hij bijvoorbeeld met een stel schepnetten per spoor van Gouda naar Haarlem en terug.

Ton was net gestopt bij de Ecokids, toen Jan de Lange hem in maart 2012 vroeg of hij iets voelde voor het voorzitterschap van IVN - IJssel en Gouwe. Ton had hier gelijk veel zin in en ging, eenmaal voorzitter, doeltreffend aan de slag.

Veel netwerken en samenwerken met andere natuurverenigingen zoals KNNV, NIVON, Heemtuin, Centrum NME, de Brede School, gemeenten, overlegorganen enz. Nieuwe mensen aantrekken en enthousiasmeren. Met medewerking van het IVN – district Zuid Holland werd een cursus excursieleiders gegeven die niet alleen erg leuk was voor de deelnemers maar waar we ook een aantal mensen aan over hielden die naast bestaande excursies ook weer nieuwe excursies konden begeleiden, zoals bijvoorbeeld de excursie Natuur in de Zorg. Al met al deed Ton ontzettend veel.

Nu heeft hij om gezondheidsredenen het voorzitterschap van IVN IJssel en Gouwe neer moeten leggen. Gelukkig blijft hij nog beschikbaar als excursieleider.

Ton is nog steeds graag Buiten, het doet hem goed. Hij houdt van de seizoenswisselingen, van het fietsen, wandelen (met oude vrienden of kleinkinderen) en hardlopen. Ton vertelt dat hij vroeger zelfs de marathon heeft gelopen. Andere hobby's van hem zijn Lezen: historische boeken, non-fictie, biografieën en een andere hobby is tuinieren.

En Ton en familie hebben een huisje in Drenthe. Samen met zijn vrouw wil hij daar nu meer naar toe gaan. Ton zegt, dat hij met veel plezier terug kijkt op de jaren als voorzitter van IVN-IJssel en Gouwe.

40 jaar IVN IJssel en Gouwe

Op de volgende pagina's gaan we even terug naar het verleden en halen nog wat meer herinneringen op. Maar eerst een woord van:

DANK DANK DANK

Tijdens de afgelopen 40 jaar zijn er heel wat bestuursleden geweest, die zich voor onze vereniging hebben ingezet. Helaas zijn er al een aantal van hen overleden. We willen deze bestuursleden even allemaal noemen (hopelijk zijn we niemand vergeten) en hun danken voor hun inzet:

Herman van Agthoven - Thera v.d. Heuvel - Thijs Helmond - Peter Galjaard - Thom van Zijp - Charles Duijnstee - Trea v.d. Geld-van Wijk - Selma Blonk - Jolanda de Jong - Coen Bootsma - Wim Fabrie - Kok Kruijt - Barry de Vries - Jan Joost Bouman - Ad Verburg - Henk de Kievid - Marieke Wermer - Marja Jense-ter Kuile - John van Gemeren - Jaap de Hoog - Lia v.d. Sandt - JanDirk Kievit - Peter Paul Schets - Maps van Popering-Kalle - Arthur v.d. Geld - Jos Knook - Edwin Hakkennes - Theo Egberts - Kitty van Wijnbergen - Peter Rop - Jan de Lange - Theo Compagner - Jaap de Haas - Ton van Rossum - Jasper Scholten - Eric v.d. Brugge - Kees Lanser - IJsbrand Swart (deze laatste drie vormen het huidige bestuur)

Ook willen we alle leden danken voor hun steun aan onze vereniging. De mensen, die dit jaar 40 jaar lid zijn van onze vereniging willen we ook graag noemen:

Dhr. Duynstee, Mevr. Scholten-Quispel, Dhr. Markus, Dhr. Helmond, Dhr. Krist en Dhr. Van Gemeren.

Het bestuur van onze afdeling wil verder alle groepleiders, werkgroepleden, coördinatoren, natuurgidsen, cursusleiders, pr-mensen en de vele andere vrijwilligers bedanken voor hun betrokkenheid en inzet in de afgelopen 40 jaar. Voor diverse mensen was het werk voor de afdeling hun voornaamste dagbesteding geworden. En dat soms jarenlang. Veel Dank!

Uit Inktzwam 1988-5

Negen nieuwe natuurgidsen

door Roelof Entjes (samenvatting)

Op 28 mei was het zover. Onze afdeling leverde een tweede lichter natuurgidsen met negen nieuwe natuurgidsen af. Twee mentorgroepjes hadden 's ochtends en 's middags een voorbeeld van hun kunnen gegeven. In de ochtend op de geluidswal in Bloemendaal te Gouda, tussen de middag in het kantonniershuis van het Recreatieschap Reeuwijkse Plassen en omgeving te Waddinxveen, en in de middag in 't Weegje. 's Morgens lopend, tussen de middag zittend en 's middags varende.

Het werkstuk dat door elke groep was gemaakt was tevoren in kleine kring bekend gemaakt; voor de groep van de geluidswal telde dat ongeveer 100 bladzijden. Tussen de middag werden ook nog dia's vertoond over een jaar rond op de geluidswal.

In het kantonniersgebouw was een tentoonstelling ingericht over de gang van zaken rond de activiteiten van de andere groep, de ontwikkelingen in 't Weegje en de beheermethoden in dat gebied.

Na de middagpauze werd vanaf de boot een en ander getoond over de natuur in dit bijzondere recreatiegebied; tevens werd een gedeelte gelopen van het Natuurpad dat ook beschreven is in een Natuurpadboekje. Het boekje is ook nog officieel aangeboden aan de burgemeester van Waddinxveen en de voorzitter van het Recreatieschap; hierbij was de Pers aanwezig.

's Avonds waren alle leden van de afdeling uitgenodigd voor een feestelijke bijeenkomst in de tuin van het klooster te Hekendorp aan de boorden van de Hollandsche IJssel.

De vertegenwoordiger van het IVN district Zuid-Holland/Zeeland heeft de nieuwe natuurgidsen hun diploma overhandigd.

Er was eten en drinken. Er waren korte toespraken, er was kampvuur en er was een lezing met lichtbeelden over het seksuele leven van de plant door Roelof Entjes.

Al met al was het een drukke dag.

Met het uitgaan van het kampvuur liep ook de gidsencursus af.

Grote karekiet

1991 Inventarisatie Grote Karekiet Reeuwijkse Plassen

In 1991 waren leden van de toenmalige vogelwerkgroep (we noteerden de namen van Peter-Paul, Loes, Age, Albert en Dirk) met daarnaast een aantal leerlingen van Sonja van Gemeren, lopend, fietsend en roeiend in de weer om na te gaan waar de Grote Karekieten bij de Reeuwijkse Plassen precies hun territoria hadden.

Alle waarnemingen werden, met of zonder toelichting, op kaartjes ingetekend en aan het eind van het seizoen verzameld. Op de plas Ravensberg was dit het lastigst want hoewel een Grote Karekiet een luide zang heeft is een kolonie kokmeeuwen nauwelijks te overstemmen.

Het aantal territoria werd bepaald op 39.

In 1973 waren dat er nog 90-100, in 1985 42, in 1988 38.

Stabiel voor Reeuwijk betekende goed voor landelijke begrippen.

“Dat een goed rietbeheer daarbij essentieel is, is uit onze gegevens evenzeer gebleken. Het behoud van brede en stevige rietkragen lijkt tevens het behoud van deze soort voor Reeuwijk te betekenen”.

Een overzicht van de vastgestelde aantallen per plas:

	1985	1988	1991
Ravensberg / Sloene	7	9	10
Kalverbroek / Roggebroek			
Nieuwenbroek	12	11	10
's Gravenkoop	16	13	9
Groot Vogelenzang	1	-	1
Elfhoeven	1	-	1
Klein Elfhoeven	1	-	-
Vrijhoef	4	5	8

Totaal	42	38	39

De aantallen zijn na 1991 alleen nog maar achteruitgegaan. Er waren zelfs jaren zonder karekieten.

In 2018 verscheen het rapport van J. van der Winden en John van Gemeren van Watersnip Advies: “Inventarisatie van waterrietkragen in de Reeuwijkse Plassen”. Verkenning van knelpunten en oplossingen voor rietkragen als leefgebied voor de grote karekiet”.

In 2019 is een project gestart om het leefgebied van de grote karekieten in het gebied te verbeteren.

We moeten afwachten hoe succesvol de maatregelen zullen zijn.

Kraam en winkel

Jarenlang stond de kraam van IVN IJssel en Gouwe op allerlei markten: bij de Goudse Hofstedendagen, op de Kinderboerderij, bij het Waterspektakel van Reeuwijk, op Koninginnedag en bij de Oudheidkamer in Reeuwijk. Bij de Lentefair in Gouda, op buurtmarkten in Gouda, in Haastrecht, bij het Proefstation in Boskoop, in Moordrecht en waar al niet meer.

Lida Hakkennes (overleden), was jarenlang coördinator en zij zorgde voor de bemensing. Zo belde ze nieuwe leden en/of vrijwilligers op met de vraag of zij een paar uur in de kraam wilden staan. Er waren speciale constructies gemaakt om de mooie Posters aan de kraam te hangen. Natuur-boeken en -gidsen werden hier verkocht want we hadden toen ook een winkel. De boeken kon je ook bij Lida bestellen.

Later is de winkel opgeheven, omdat ook de gewone winkels deze boeken en gidsen gingen verkopen.

Tegenwoordig staat de kraam in het teken van duurzaamheid. Mensen kunnen daar, naast info over de afdeling ook het 'Duurzaam Bewaarboekje' krijgen waar alle adressen in staan waar je je flesdoppen, kurken, telefoons etc kan inleveren. En Liesbeth Sikken biedt haar gerecyclede artikelen aan: paraplu's, tassen, enveloppen etc. Do van de Lagemaat demonstreert hier ook haar geweldige wormenbak.

Natuuractiviteiten

IVN wil de mensen de natuur van dichtbij laten beleven – op school, in een natuurgebied of in hun eigen buurt. Daarvoor bieden en boden wij tal van activiteiten aan:

Excursies en Natuurpaden

Natuurgidsen verkennen en inventariseren tijdens de Natuurgidsencursus een bepaald gebied. Na de cursus functioneren zij hier als excursieleider.

Zo hebben wij in de afgelopen 40 jaar ontelbare excursies kunnen geven. Vroeger was het gebruikelijk dat zij over hun gebied ook een 'Natuurpadboekje' maakten zoals: t Weegje, de Twaalfmorgen, het Rolstoelpad enz. Deze boekjes lagen te koop in de Kraam.

Later konden IVN-leden hun geliefde wandelingen insturen, de zogenaamde 'Ommetjes' en weer later was er het 'Natuurontbijt' (ontbijten bij een boer of in een natuurgebied). En nu zijn er, naast de reguliere excursies, excursies 'Natuur in de zorg', voor mensen, die in een Zorghuis wonen.

Cursussen

Heel veel mensen hebben een cursus gevolgd bij IVN IJssel en Gouwe zoals Vogels herkennen of Vogels herkennen aan hun zang, de paddenstoelencursus, plantencursussen en bomencursussen. Die cursussen zijn meestal snel volgeboekt.

Ik herinner me van lang geleden nog de cursus 'Elementen in het landschap, of 'het lezen van het landschap'. Nieuwe cursussen zijn Moestuiniëren en de cursus voor Natuurouder.

De laatste jaren werken we bij het geven van een aantal cursussen, lezingen en/of excursies, samen met andere natuurverenigingen in Gouda, zoals de KNNV afdeling Gouda. **Tuinambassadeurs** Gouda zijn bijvoorbeeld een werkgroep van KNNV en IVN samen.

Vogelkijkhutten werden er ook gerealiseerd. En daar hoorde natuurlijk een officiële opening en een feest bij.

Op de foto de plechtige opening in 1998 door de burgemeester.

Voedselbos Goudse Hout. Sinds een aantal jaren zijn we ook actief in de Goudse Hout met de aanleg en het onderhoud van een voedselbos. Ook hier vinden excursies plaats.

Kinderen

Door de jaren heen was er in de **Inkztwam** aandacht voor de kinderen. De rubriek Groentje heet nu Kleintje Inkztwam. Gebundeld in een boekje is dat weer leuk om in de Kraam te leggen.

Scholenwerkgroep

Onze Scholenwerkgroep was ondergebracht bij 't Centrum NME aan de Bloemendaalseweg. Marja Jense (overleden) was de coördinator en organiseerde met een aantal vrijwilligers natuurexcursies waar de scholen op in konden schrijven. Over diverse onderwerpen waren leskisten gemaakt die aangevraagd konden worden voor natuurlessen door de leerkracht zelf.

Nu geven we excursies aan scholen via de Brede School in Gouda.

Scharrelkids

De Scharrelkids-excursies worden gecoördineerd door mensen van diverse groene verenigingen. Er zijn vier excursies per jaar – in ieder seizoen een – en deze excursies zijn bedoeld voor ouders of grootouders met hun kinderen of kleinkinderen. Een van die excursies is de jaarlijkse IVN-Slootjesdag, die door heel Nederland georganiseerd wordt in juni.

Vrijwillig Landschaps Beheer - VLB

Theo Nering Bögel - met dank aan Boudewijn Ridder, John van Gemeren en Erik Lubbers.

In de afgelopen decennia is natuurbeheer uitgevoerd door de werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer (VLB) op verschillende terreinen in Reeuwijk. Wie nu door het plassengebied of de omliggende polders fietst, wandelt of vaart, komt langs natuurterreintjes die mede door het VLB hun huidige vorm hebben gekregen. Of beter gezegd hun oorspronkelijke vorm en uiterlijk zo veel mogelijk hebben behouden; karakteristieke landschapselementen zoals geriefhoutbosjes in de polder en hooilandjes op eilandjes waarop bomen ontbreken en die omringd worden door een rietkraag. Zoals velen van u weten is het vooral de turfwinning als cultuur-historische factor geweest, die de huidige land- en waterkaart gevormd heeft, waarin het VLB en IVN IJssel en Gouwe ruim 40 jaar actief is.

Het begon allemaal in 1981. De Werkgroep Vrijwillige Landschapsbeheer werd opgericht vanuit een Groene Cursus, die gemeente Reeuwijk organiseerde in de Dulebonk in Reeuwijk-Brug. Docenten van die cursus waren Sonja en John van Gemeren. Zij namen het initiatief voor de werkgroep. Tegelijkertijd werd met een aantal cursisten ook het voorlopige bestuur van het IVN afdeling IJssel en Gouwe gevormd. Herman van Agthoven van de Zijdeweg zorgden voor de degelijke onderbouwing daarvan met o.a. oprichtingsaktes. Al heel snel werden ook Thera van den Heuvel en Everhard Reckman uit Haastrecht erbij betrokken.

De werkgroep organiseerde in de zomer van 1981 de eerste activiteit ten noordoosten van de Surfplas: een maaiochtend aan het Lange pad, waar bijzondere vegetatie voorkwam. In de daar op volgende winter werd in samenwerking met Staatsbosbeheer gewerkt in het Bos van Van den Heuvel in het zuidoosten van het plassengebied. Op de aankondiging kwamen

tientallen deelnemers af uit Gouda. Daardoor kreeg de Werkgroep VLB een sterke basis en munt vanaf het begin uit in stevig werken én gezelligheid rond erwtensoeper in de buitenlucht met een open houding naar nieuwe deelnemers.

Van de vrijwilligers van het eerste uur is Boudewijn Ridder nog steeds zeer actief. In de jaren negentig werden speciale werkdagen georganiseerd, waaraan de vrijwilligers van het eerste uur hebben deelgenomen; de zogenaamde Oude stopen dagen. Helaas heeft het VLB in de loop der tijd door overlijden ook afscheid moeten nemen van een aantal markante mannen en vrouwen met veel kennis van flora, fauna, onderhoud en beheer. Niet alleen vrijwilligers sloten aan en beëindigden ook weer hun deelname aan de werkdagen. Een aantal malen moest het VLB ook afscheid nemen van een terrein. In veel gevallen veroorzaakt door wisseling van eigenaar. Vaak tot spijt van velen kwam er dan ook een einde aan het werken op een aantal fraaie terreinen waar vele uren in werden geïnvesteerd met maaien, snoeien, hakhoutzagen en oeverherstel.

In de beginjaren lagen de terreinen, waar gewerkt werd, meer verspreid en beschikte het VLB zelfs over een tractor (in bruikleen) en een opraapwagen, die gestald werden in de door vrijwilligers tot schuur verbouwde hooiberg achter de Oudheidkamer aan de Oudeweg. Een gedoneerde aanhanger en weinig gebruikte gereedschappen werden gestald in een schuur achter Oudeweg 1, die ook diende als werkplaats, totdat schuur en inhoud door brand verwoest werden. Sinds die brand maakt het VLB al weer vele jaren dankbaar gebruik van een klein eiland van de familie Brants aan de 's-Gravenbroekseweg. Hier liggen de twee boten afgemeerd en is de opslag van het gereedschap en de machines. Omdat de meeste terreinen alleen over het water bereikbaar zijn, vormt dit "werkeiland" aan de plas Ravensberg een prachtige uitvalsbasis midden in ons werkgebied.

Ieder jaar wordt er een werkprogramma opgesteld. Niet alleen om de inzet van de vrijwilligers zo goed mogelijk te verdelen, maar een structureel werkschema is essentieel om de continuïteit van het onderhoud zoveel mogelijk te waarborgen. Natuurbehoud en beheer is geen eenmalige activiteit. *Lente, zomer, herfst, winter; de natuur staat nooit stil en het VLB beweegt daarop mee jaar in jaar uit.*

Momenteel is het VLB actief op een zevental terreinen. Volgens concrete beheersplannen en overeenkomsten met eigenaren maait het VLB periodiek delen van het riet, laat daarbij ook oud riet staan in de oevers, verwijdert opslag van els, wilg en berk uit de oevers, herstelt de oevers met palen en

takkenbossen afkomstig van de bomen, die in een cyclus van enkele jaren worden afgezet. De stobben van vooral els lopen hierna weer uit (hakhout). Hiermee wordt niet alleen voorkomen dat de overhangende takken schaduw geven in de oever waardoor de groei van oevervegetatie en waterplanten onwenselijk belemmerd wordt. Even belangrijk is dat hiermee voorkomen wordt, dat te hoge bomen omwaaien en met hun wortelkluit grote stukken oever meetrokken waarna wind en golven vrij spel hebben en uiteindelijk het gehele eiland in de golven doet verdwijnen en hiermee ook het unieke karakter van de Reeuwijkse plassen. Beheer is bepaalde soorten terugdringen (wilg, els, berk en braam) en de groei van riet en andere planten soorten juist stimuleren. Daarom worden hooilandjes op de eilanden gelegen aan de Kerfwetering en het eiland de Schuurwerf jaarlijks gemaaid en afgeruimd om de bodem zo veel mogelijk te versralen. Hierdoor wordt de groei van een bloemrijke kruiden vegetatie gestimuleerd ten bate van insecten en rietvogels. Delen van het opgestapelde afgevoerde riet en ruigt vormen broeihopen voor de ringslang en schuil- en overwinteringsplaatsen voor andere dieren. De laatste jaren zien we verheugd op steeds meer plekken weer groei van veenmos. Het kleine nietige plantje dat met zijn bijzondere eigenschappen vele eeuwen een cruciale rol heeft gespeeld bij de vorming van het dikke veenpakket ter plaatse van de huidige Reeuwijkse plassen.

Jaarlijks worden 11 zaterdagse werkdagen in de periode van september tot maart en 2 zomerse hooiavonden in augustus georganiseerd. Tevens worden er 2 vaarexcursies voor het publiek georganiseerd, waarbij de vaak enthousiaste deelnemers geïnformeerd worden over de verschillende cultuur-historische en natuurwaarden van het gebied en de rol hierin van het IVN. De laatste jaren is een vaste groep vrijwilligers ook actief op de woensdag en levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de zaterdagse werkdagen door voorbereidende werkzaamheden uit te voeren zoals mechanisch maaiwerk of het zware zaagwerk, waar de motorzaag aan te pas moet komen. Zodoende kan op de zaterdag alleen met handgereedschap gewerkt worden. Dit is niet alleen veiliger, maar voldoet ook aan de behoefte van veel vrijwilligers om niet gestoord door motorlawaai in stilte te werken in de natuur en hiervan te genieten. Door deze aanpak kan er ook efficiënter en daardoor meer werk verzet worden. Onderhoud en beheer is nooit klaar.

Werken in de natuur kan gevaarlijk zijn; de zagen zijn scherp en een boom die omgezaagd wordt, valt niet altijd in de bedachte richting. Er hebben zich in al die jaren geen ernstige calamiteiten voorgedaan. Natuurlijk heeft iedere vrijwilligers wel eens een oppervlakkig wondje opgelopen door een scherpe zaag of dorens van de braam. Ook hebben enkelen een nat pak gehaald na een misstap bij het werken in de oevers. Incidenteel moest een huisarts bezocht worden om een wond te hechten. Het VLB vindt veilig werken

belangrijk en hanteert hiervoor een Arboplan en iedere werkdag start met instructies over veilig werken. Een deel van de vrijwilligers heeft de speciaal voor het VLB toegepaste EHBO-cursussen gevolgd maar heeft de geoefende handelingen bij ernstige ongelukken tot nu toe gelukkig niet in de praktijk hoeven toepassen.

Tewaterlating nieuwe schouw 25-jarige IVN

Op woensdag 10 mei om 16.30 uur zal de nieuwe schouw van het IVN IJssel en Gouwe te water worden gelaten. De schouw is gebouwd door Thom van Zijp in het kader van het 25-jarig jubileum van het IVN en zal worden ingezet bij de werkzaamheden van de werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer in het plassegebied. Leden, donateurs en andere ondersteuners van IVN IJssel en Gouwe zijn hartelijk welkom bij deze feestelijke gebeurtenis die plaats zal vinden bij De Jong Watersport, Notaris d'Aumerielaan 39 te Reeuwijk-Brug.

De schouw werd Selma gedoopt naar Selma Blonk een medeoprichtster en fanatiek VLB-ster, die helaas niet lang voor de tewaterlating was overleden

Naast 40 jaar terugkijken wordt de noodzaak voor het VLB om vooruit te kijken en aan te passen steeds groter. In 2006, 2007 en 2008 heeft het VLB met de symposia "Levende oevers" reeds aandacht gevraagd voor het fenomeen veenrot. Tientallen belangstellenden zijn toen geïnformeerd over de achteruitgang van soortenrijke natuurlijke oevers o.a. als gevolg van het kunstmatig lage waterpeil samen met vervuild water en het biochemische complexe proces van veenafbraak. Maar anno 2021 heeft ons land en dus ook het Reeuwijkse plassegebied steeds duidelijker te maken met de gevolgen van de klimaatverandering, bodemdaling en waterbeheer, de intensieve landbouw en verstedelijking door een groeiende bevolking. De achteruitgang van de biodiversiteit als gevolg daarvan gaat menig VLB-er aan het hart.

Aan het begin van de vorige eeuw was de visserij en de jacht de belangrijkste bron van inkomsten voor de bewoners van het gebied. Zij hadden groot belang bij het in stand houden van het landschap en dus de natuur voor hun dagelijks brood. De populaties van de Grote karekiet en het Woudaapje hadden daar baat bij. Wie nu in het Reeuwijkse om zich heen kijkt ziet een snel oprukkende verstedelijking met grote huizen, veel brede auto's en steeds meer recreanten op het water in gemotoriseerde sloepjes en een sterk

afgenomen areaal van vitale rietkragen. De uitdaging wordt steeds groter om de bedreigde natuur- en cultuur-historische waarden te behouden in een omgeving met een groot aantal belanghebbenden met ook weer verschillende en soms tegenstrijdige belangen. Als voorbeeld wil de natuurliefhebber graag genieten van schoon water met een rijke water- en oeverplantengroei maar de recreant op het water wil geen waterplanten in roer of schroef.

De laatste jaren vertegenwoordigt het VLB onze IVN-afdeling in het OTRP (Overleg toekomst Reeuwijkse plassen) samen met eigenaren (VEEN), Gemeente Reeuwijk-Bodegraven, Hoogheemraadschap, Rijnland, watersportverenigingen, jagers en vissers en andere betrokkenen. Zeer recent is het VLB ook aan tafel gevraagd bij het overleg over de uitvoering van de beheer en onderhoud in het kader van de gebiedsvisie Reeuwijkse plassen ontwikkeld door de Stichting VEEN. *Samenwerking en afstemming wordt steeds belangrijker om de achteruitgang van het unieke landschap tegen te gaan.* Als concreet voorbeeld noem ik, dat in de afgelopen twee seizoenen het VLB en de Wild Eenheid Reeuwijk samen optrokken bij het onderhoud van de ernstig bedreigde eilanden in de plas Ravensberg.

Naast al deze genoemde veranderingen en bedreigingen zijn er gelukkig ook belangrijke en waardevolle aspecten binnen het VLB waarin in al die jaren nog niets veranderd is. VLB is nog steeds een heel vitale werkgroep binnen het IVN en oogst een toenemende waardering in het plassegebied van anderen. Nog steeds hebben vrijwilligers affectie met de natuur, flora en fauna en het landschap en dat schept een fijne band tijdens de werkdagen. *In een goede vriendelijke sfeer genieten de VLB-ers ervan om samen met anderen in de buitenlucht actief te zijn in de natuur.* Ieder op zijn eigen manier kiest voor zware of lichtere werkzaamheden.

Jaar in en jaar uit en in weer en wind, want ook dat draagt bij aan het beleven van de natuur.

Genieten van het najaars- of voorjaarszonnetje, in de winter je koude handen en voeten opwarmen bij een vuurtje met een lekkere warme kom soep in de handen. En dan om je heen kijken naar het verrichte werk op die heel speciale mooie plek en naar al die tevreden gezichten; het is een voorrecht.

2015 – VLB samen met Ecokids

VLB – 2021

Houtkloven

In de maand mei 2021 zijn op en rond het werkeiland, dat de werkgroep VLB in gebruik heeft, zeer zware en in slechte staat verkerende bomen door hoveniers omgezaagd.

Mevrouw Brands, de eigenaresse van het werkeiland heeft de werkgroep gevraagd om bij het zaagwerk en zeker ook bij het opruimen behulpzaam te zijn.

Kortom, de *pensionados* van de werkgroep zijn, rekening houdend met de coronamaatregelen, een aantal woensdagen bezig geweest om al het hout op te ruimen. De dikke stammen werden in kortere stukken gezaagd en vervolgens gekloofd tot hardhout.

Het werd voor sommigen een erezaak om het harde essenhout met de vele knoesten toch klein te krijgen.

*Foto's en tekst:
Enne de Jongh*

Puzzel

Tussenwoord – tussen de twee gegeven woorden moet een woord ingevuld worden, dat beide woorden gemeen hebben en dat past achter het eerste en vóór het tweede. Het aantal hokjes geeft de lengte van het woord aan.

Bijvoorbeeld:

Water - - - - kracht – in dit geval moet op de vier streepjes het woord werk ingevuld worden: waterwerk en werkracht zijn de twee woorden, die gezocht werden.

De oplossing van de puzzel staat in de kolom onder de V.

Veel puzzelplezier!

	V										
water											werker
wel											krachtig
land											ton
kanaal											buis
in											pers
beeld											lijn
jeugd											ier
kiezel											slag
klad											werk
reis											bureau
roest											heid
drift											dril
horloge											zaag
hand											plaats

Oplossing op pagina 6

ivn natuur
educatie
IJssel en Gouwe

Indien onbestelbaar:
Redactie Inktzwam
p/a Vogelwikke 5
2412 AK Bodegraven

Port Betaald

